

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ŚRODOWISKA¹⁾**

z dnia   2008 r.

**w sprawie kryteriów oceny, czy w danym przypadku wystąpiła szkoda
w środowisku**

Na podstawie art. 10 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. Nr 75, poz. 493) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa kryteria oceny, czy w danym przypadku wystąpiła szkoda w środowisku:

- 1) w gatunkach chronionych lub chronionych siedliskach przyrodniczych;
- 2) w wodach;
- 3) w powierzchni ziemi.

§ 2. Uznaje się, że wystąpiła szkoda w środowisku, jeżeli zmiana stanu lub funkcji elementów przyrodniczych ma udowodniony, negatywny wpływ na zdrowie ludzi.

§ 3. 1. Kryterium oceny, czy wystąpiła szkoda w środowisku w gatunku chronionym jest wystąpienie zmiany lub zmian powodujących jeden lub więcej następujących mierzalnych skutków:

- 1) zniszczenie lub uszkodzenie siedliska gatunku chronionego;
- 2) pogorszenie stanu lub funkcji populacji gatunku chronionego na szczeblu lokalnym lub wyższym, w szczególności:
  - a) zmniejszenie jej liczebności, zagęszczenia lub zajmowanej przez nią powierzchni, lub

---

¹⁾ Minister Środowiska kieruje działem administracji rządowej – środowisko na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Środowiska (Dz. U. Nr 216, poz. 1606).

- b) pogorszenie możliwości jego rozmnażania się, rozprzestrzeniania lub innych funkcji życiowych, lub
  - c) zwiększenie w niej śmiertelności, lub
  - d) ograniczenie możliwości kontaktu z populacjami sąsiednimi;
- 3) zmniejszenie powierzchni lub pogorszenie użyteczności dla gatunku chronionego zasobów jego siedliska na szczeblu lokalnym lub wyższym;
- 4) pogorszenie możliwości ochrony gatunku chronionego, w tym możliwości uzyskania właściwego stanu jego ochrony.

2. Kryterium oceny, czy wystąpiła szkoda w środowisku w chronionym siedlisku przyrodniczym jest wystąpienie zmiany lub zmian powodujących jeden lub więcej następujących mierzalnych skutków:

- 1) zniszczenie lub uszkodzenie części chronionego siedliska przyrodniczego;
- 2) pogorszenie stanu lub funkcji chronionego siedliska przyrodniczego na szczeblu lokalnym lub wyższym, w szczególności:
  - a) utrata części związanej z nim różnorodności biologicznej, lub
  - b) utrata lub pogorszenie specyficznych cech jego struktury, lub
  - c) pogorszenie realizacji jego funkcji ekosystemowych, lub
  - d) pogorszenie tworzonej przez nie różnorodności krajobrazowej;
- 3) pogorszenie stanu ochrony gatunków typowych dla chronionego siedliska przyrodniczego w znaczeniu, o którym mowa w ust. 1;
- 4) pogorszenie możliwości ochrony chronionego siedliska przyrodniczego, w tym możliwości uzyskania właściwego stanu jego ochrony.

3. Uznaje się, że nie wystąpiła szkoda w środowisku w gatunku chronionym lub chronionym siedlisku przyrodniczym:

- 1) w przypadku negatywnej zmiany, która w świetle dostępnych danych naukowych, ani sama, ani w powiązaniu z innymi zachodzącymi lub prawdopodobnymi zmianami lub trendami, na szczeblu lokalnym lub wyższym nie może spowodować pogorszenia stanu ochrony gatunku chronionego lub chronionego siedliska przyrodniczego ani pogorszenia możliwości przywrócenia właściwego stanu ochrony gatunku chronionego lub chronionego siedliska przyrodniczego, w znaczeniu, o którym mowa w art. 5

pkt 24 i 25 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2004 r. Nr 92, poz. 880, z późn. zm.²⁾);

- 2) w przypadku negatywnej zmiany, w odniesieniu do której, w świetle dostępnych danych naukowych, stan i funkcje elementu przyrodniczego osiągną bez żadnej interwencji stan początkowy lub uznawany za co najmniej równoważny ze stanem początkowym w czasie nie dłuższym niż rok w przypadku gatunków chronionych i 3 lat w przypadku chronionych siedlisk przyrodniczych, jeżeli zostały zapewnione warunki umożliwiające samoczynną regenerację;
- 3) w przypadku negatywnej zmiany spowodowanej przez czynności powtarzane w regularnych odstępach czasu w ramach zrównoważonej gospodarki, w odniesieniu do której, w świetle dostępnych danych naukowych można oczekiwać, że stan i funkcje elementu przyrodniczego osiągną bez żadnej interwencji stan początkowy lub uznawany za co najmniej równoważny ze stanem początkowym w czasie krótszym niż odstęp między kolejnymi powtórzeniami danej czynności, nie dłużej jednak niż w czasie 3 lat w przypadku gatunków chronionych i 10 lat w przypadku chronionych siedlisk przyrodniczych.

§ 4.1. Przez szczebel lokalny rozumie się populację gatunku chronionego lub zasoby chronionego siedliska przyrodniczego na terenie gminy.

2. Przez szczebel wyższy rozumie się populację gatunku chronionego lub zasoby chronionego siedliska przyrodniczego na terenie większym niż teren gminy, w tym województwa, kraju, regionu biogeograficznego lub Wspólnoty Europejskiej.

§ 5. Kryterium oceny, czy wystąpiła szkoda w środowisku w wodach jest wystąpienie zmiany lub zmian powodujących jeden lub więcej następujących mierzalnych skutków:

- 1) pogorszenie możliwości rekreacyjnego wykorzystania kąpielisk w związku ze zmianami jakości wody w kąpieliskach, o której mowa w art. 50 ust. 3 ustawy

---

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. Nr 113, poz. 954 i Nr 130, poz. 1087 oraz z 2007 r. Nr 75, poz. 493, Nr 176, poz. 1238 i Nr 181, poz. 1286.

z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019, z późn. zm.³⁾);

- 2) pogorszenie warunków poboru lub uzdatniania wody przeznaczonej do spożycia w związku ze zmianami standardów jakości tej wody, o których mowa w art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne;
- 3) pogorszenie jakości wód śródlądowych stanowiących środowisko życia ryb w warunkach naturalnych oraz wód przybrzeżnych będących środowiskiem życia skorupiaków i mięczaków, o której mowa w art. 50 ust. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne;
- 4) negatywną zmianę składu gatunkowego, liczebności, lub struktury flory lub fauny występującej w wodach powierzchniowych wraz z ich otoczeniem;
- 5) negatywną zmianę elementów hydromorfologicznych lub fizykochemicznych, w tym w szczególności będącą następstwem naruszenia zasad zrównoważonego rozwoju w gospodarowaniu wodami i ich ochrony, wynikających z ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne;
- 6) zanieczyszczenie substancjami szczególnie szkodliwymi dla środowiska wodnego lub substancjami priorytetowymi powodujące takie zmiany fizyczne, chemiczne lub biologiczne, które umożliwiałyby prawidłowe funkcjonowanie ekosystemu wodnego lub spełnienie przez wody określonych dla nich wymagań jakościowych;
- 7) obniżenie poziomu wód podziemnych powodujące niekorzystne zmiany w reżimie wód podziemnych i środowiskach od nich zależnych.

§ 6. Kryterium oceny, czy wystąpiła szkoda w środowisku w powierzchni ziemi jest wystąpienie zmiany lub zmian powodujących jeden lub więcej następujących mierzalnych skutków:

- 1) przekroczenie standardów jakości gleby lub ziemi, o których mowa w art. 105 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2006 r. Nr 129, poz. 902, z późn. zm.⁴⁾);

---

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 267, poz. 2255, z 2006 r. Nr 170, poz. 1217 i Nr 227, poz. 1658 oraz z 2007 r. Nr 21, poz. 125, Nr 64, poz. 427, Nr 75, poz. 493, Nr 88, poz. 587, Nr 147, poz. 1033, Nr 176, poz. 1238 i Nr 181, poz. 1286.

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 169, poz. 1199, Nr 170, poz. 1217 i Nr 249, poz. 1832 oraz z 2007 r. Nr 21, poz. 124, Nr 75, poz. 493, Nr 88, poz. 587, Nr 124, poz. 859, Nr 147, poz. 1033, Nr 176, poz. 1238, Nr 181, poz. 1286 i Nr 191, poz. 1374.

- 2) konieczność zmiany dotychczasowego sposobu wykorzystania terenu;
- 3) wystąpienie skutków wtórnych, w tym zamierania roślin lub fauny glebowej, przyspieszenia erozji lub utraty materii organicznej.

§ 7. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia w sprawie kryteriów oceny, czy w danym przypadku wystąpiła szkoda w środowisku stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 10 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie, zwanej dalej „ustawą o szkodach”.

Rozporządzenie wydane na podstawie art. 10 będzie zawierało listę kryteriów, które pomogą ocenić organowi ochrony środowiska lub podmiotowi korzystającemu ze środowiska, czy w danym przypadku występuje szkoda w środowisku.

W odniesieniu do szkód w gatunkach chronionych lub chronionych siedliskach przyrodniczych kryteria te będą oparte między innymi o załącznik I do dyrektywy 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 21 kwietnia 2004 roku w sprawie odpowiedzialności za zapobieganie i naprawę szkód w środowisku (Dz. Urz. WE L 143/56 z 30.04.2004), zwanej dalej „dyrektywą 2004/35/WE”.

W § 3 ust. 1 projektu rozporządzenia wskazano, kryteria, jakimi należy się kierować przy rozstrzyganiu, czy negatywna zmiana w gatunku chronionym jest na tyle poważna, że można ją uznać za szkodę w środowisku w myśl ustawy szkodowej, a mianowicie:

- 1) zniszczenie lub uszkodzenie siedliska gatunku chronionego,
- 2) pogorszenie stanu lub funkcji populacji gatunku chronionego na szczeblu lokalnym lub wyższym, w szczególności:
  - zmniejszenie jej liczebności, zagęszczenia lub zajmowanej przez nią powierzchni,
  - pogorszenie możliwości jego rozmnażania się, rozprzestrzeniania, lub innych funkcji życiowych,
  - zwiększenie w niej śmiertelności,
  - ograniczenie możliwości kontaktu z populacjami sąsiednimi,
- 3) zmniejszenie powierzchni lub pogorszenie użyteczności dla gatunku chronionego zasobów jego siedliska na szczeblu lokalnym lub wyższym,
- 4) pogorszenie możliwości ochrony gatunku chronionego, w tym możliwości uzyskania właściwego stanu jego ochrony.

W § 3 ust. 2 projektu rozporządzenia wskazano, kryteria, jakimi należy się kierować przy rozstrzyganiu, czy negatywna zmiana w chronionym siedlisku przyrodniczym jest na tyle poważna, że można ją uznać za szkodę w środowisku w myśl ustawy szkodowej, a mianowicie:

- 1) zniszczenie lub uszkodzenie części chronionego siedliska przyrodniczego,
- 2) pogorszenie stanu lub funkcji chronionego siedliska przyrodniczego na szczeblu lokalnym lub wyższym, w szczególności:
  - utrata części związanej z nim różnorodności biologicznej,
  - utrata lub pogorszenie specyficznych cech jego struktury,
  - pogorszenie realizacji jego funkcji ekosystemowych,
  - pogorszenie tworzonej przez nie różnorodności krajobrazowej,
- 3) pogorszenie stanu ochrony gatunków typowych dla chronionego siedliska przyrodniczego w znaczeniu, o którym mowa w ust. 1 projektu rozporządzenia,
- 4) pogorszenie możliwości ochrony chronionego siedliska przyrodniczego, w tym możliwości uzyskania właściwego stanu jego ochrony.

W § 3 ust. 3 określono kryteria, jakimi należy się kierować przy rozstrzyganiu, czy nie zaistniała szkoda w środowisku w gatunku chronionym lub chronionym siedlisku przyrodniczym. Przyjęcie takiego rozwiązania ułatwi wyeliminowanie tych negatywnych zmian, które nie muszą być klasyfikowane jako poważne, że można je uznać za szkodę w środowisku w myśl ustawy szkodowej. Należy zwrócić uwagę, że rozwiązanie to jest zgodne z załącznikiem I do dyrektywy 2004/35/WE.

W § 4 ust. 1 i ust. 2 projektu rozporządzenia zawarto definicje: szczebla lokalnego i szczebla wyższego. Wprowadzenie przedmiotowych definicji ułatwi określanie, czy w danym przypadku wystąpiła szkoda w gatunku chronionym lub chronionym siedlisku przyrodniczym. Przyjęcie tej definicji było również konieczne ze względu na potrzebę objęcia przedmiotową regulacją takich form ochrony przyrody, jakimi są pomniki przyrody.

W § 5 projektu określono kryteria, jakimi należy się kierować przy rozstrzyganiu, czy negatywna zmiana w wodach jest na tyle poważna, że można ją uznać za szkodę w środowisku w myśl ustawy szkodowej. Przedmiotowe kryteria

wyznaczono między innymi w oparciu o rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 16 października 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda w kąpieliskach (Dz. U. Nr 183, poz. 1530), rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia z dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (Dz. U. Nr 204, poz. 1728), rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 października 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych. (Dz. U. Nr 176, poz. 1455).

W § 5 pkt 4 przyjęto jako kryterium oceny, czy wystąpiła szkoda w środowisku w wodach negatywną zmianę składu gatunkowego, liczebności, lub struktury flory lub fauny występującej w wodach powierzchniowych wraz z ich otoczeniem. Takie rozwiązanie pozwoli objąć przedmiotową regulacją wszystkie wody powierzchniowe przykładowo wody znajdujące się w jeziorach, przepływach lub stojących zbiornikach, bądź w innych zbiornikach wodnych, w tym sztucznych usytuowanych na wodach płynących.

Zaproponowane w § 5 pkt 5 kryterium pozwoli na odwołanie się do wszystkich istotnych regulacji ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne, które mogą mieć wpływ na elementy hydromorfologiczne lub na stan fizykochemiczny wód.

W § 6 wyznaczono kryteria, jakimi należy się kierować przy rozstrzyganiu, czy negatywna zmiana w powierzchni ziemi jest na tyle poważna, że można ją uznać za szkodę w środowisku w myśl ustawy szkodowej. Należy podkreślić, że jednym z głównych kryteriów oceny, czy mamy do czynienia ze szkodą w środowisku w powierzchni ziemi, jest przekroczenie standardów jakości gleby lub ziemi na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. Nr 165, poz. 1359). Należy podkreślić, że w świetle nowych przepisów ustawy o szkodach poprzez naprawę elementów przyrodniczych w odniesieniu do powierzchni ziemi (chodzi tu o naprawę szkód w powierzchni ziemi wyrządzonych od dnia 30 kwietnia 2007 r.) rozumie się usunięcie zagrożenia dla zdrowia ludzi, w tym przywrócenie do stanu zgodnego ze standardami jakości gleby i ziemi, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska.

Z uwagi na pilną potrzebę pełnego wdrożenia przepisów dyrektywy 2004/35/WE do prawa polskiego, konieczne jest, aby projektowane rozporządzenie weszło w życie z dniem ogłoszenia. Należy podkreślić również, że termin ten nie narusza w myśl art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2007 r. Nr 68, poz. 449) zasad demokratycznego państwa prawnego.

Projekt nie podlega notyfikacji w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597).

Projekt rozporządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Cel wprowadzenia regulacji

Wprowadzenie rozporządzenia w sprawie kryteriów oceny, czy w danym przypadku wystąpiła szkoda w środowisku ułatwi stosowanie przepisów zawartych w ustawie o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie. Ponadto przedmiotowy projekt stanowi transpozycję załącznika I do dyrektywy 2004/35/WE.

2. Podmioty, na które będzie oddziaływać regulacja

Zakres nowej regulacji będzie wpływał na organy ochrony środowiska (województw lub w przypadku bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku spowodowanej przez organizmy genetycznie zmodyfikowane – ministra właściwego do spraw środowiska) oraz podmioty korzystające ze środowiska, prowadzące działalność, która jest przyczyną szkody w środowisku.

3. Wyniki przeprowadzonych konsultacji

Projekt rozporządzenia został przedłożony do konsultacji Wojewodom i Marszałkom Województw, Narodowemu Funduszowi Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Regionalnym Zarządom Gospodarki Wodnej, Państwowej Radzie Ochrony Środowiska, Lidze Ochrony Przyrody, Państwowej Radzie Ochrony Przyrody, Ogólnopolskiemu Towarzystwu Ochrony Ptaków, Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”, OPZZ, Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, Konfederacji Pracodawców Polskich, Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych, Sekretariatowi Prezydium Konferencji Inwestorów, Krajowej Izbie Gospodarczej, Instytutowi Ekologii Terenów Uprzemysłowionych, Instytutowi Ochrony Środowiska, Instytutowi Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa – PIB w Puławach, Instytutowi na Rzecz Ekorozwoju, Polskiemu Klubowi Ekologicznemu, Biuru Wspierania Lobbying Ekologicznego, Polskiej Zielonej Sieci, Centrum Prawa

Ekologicznego, Państwowemu Instytutowi Geologicznemu i Krajowej Radzie Gospodarki Wodnej, a także udostępniony na stronie internetowej resortu.

Do projektu rozporządzenia uwagi zgłosili: Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, wojewodowie i urzędy wojewódzkie (podkarpacki, warmińsko-mazurski, śląski, mazowiecki, opolski, wielkopolski, kujawsko-pomorski, dolnośląski, małopolski, świętokrzyski), Wyższy Urząd Górniczy, RZGW Gdańsk, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Klub Przyrodników, PROP, Salamandra, uwagi zostały również przekazane indywidualnie.

Należy podkreślić, że część uwag zgłoszonych podczas konsultacji społecznych miała charakter redakcyjno-porządkujący. W wyniku zgłoszonych uwag w projekcie rozporządzenia wprowadzono następujące główne zmiany i uzupełnienia merytoryczne:

- poprawiono i doprecyzowano przepisy dotyczące kryteriów, pozwalających na rozstrzygnięcie, czy w danym przypadku zaistniała szkoda w środowisku w gatunkach chronionych lub chronionych siedliskach przyrodniczych,
- rozszerzenie w stosunku do przedniej wersji o kryteria, czy nie zaistniała szkoda w środowisku w gatunku chronionym lub chronionym siedlisku przyrodniczym,
- doprecyzowanie kryteriów oceny szkody w środowisku w wodach oraz w powierzchni ziemi,
- dodanie pojęć, takich jak: „szczebel lokalny” i „szczebel wyższy”.

Przeszkodą w uwzględnieniu części uwag był fakt, że przepisy projektu rozporządzenia wynikają wprost z przepisów dyrektywy 2004/35/WE. Uwzględnienie tych uwag spowodowałoby niezgodność z dyrektywą. Ponadto niektóre uwagi miały charakter ogólny i nie odnosiły się do kwestii merytorycznych projektu rozporządzenia.

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414), projekt rozporządzenia został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Środowiska. Od dnia udostępnienia projektu w Biuletynie Informacji Publicznej żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem.

Projekt rozporządzenia został pozytywnie zaopiniowany przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

4. Wpływ projektowanego rozporządzenia na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Wprowadzenie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na sektor finansów publicznych.

5. Wpływ na rynek pracy

Wprowadzenie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na rynek pracy.

6. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Wprowadzenie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość.

7. Wpływ na sytuację i rozwój regionalny

Przepisy niniejszej regulacji nie będą miały wpływu na rozwój regionalny.

8. Źródła finansowania

Nie dotyczy.